

Ett hot mot folkhälsan

Förfalskade läkemedel, illegal läkemedelsförsäljning och -import liksom en rad andra brott med anknytning till läkemedel är ett växande problem i Sverige och omvärlden. Omfattningen beräknas år 2010 uppgå till astronomiska 75 miljarder US-dollar i världen, och förfalskade läkemedel beräknas utgöra 1–10 procent av den globala världsmarknaden för läkemedel.

Ämnet belystes vid en konferens anordnad av Läkemedelsverket (LMV) i december 2006. Som ny ordförande för Läkarförbundets läkemedelsråd ser jag olaga läkemedelshandling som en fråga som blivit allt mer angelägen att vara medveten om, då detta inte längre är enbart ett u-landsproblem. WHO har tillsammans med läkemedelsindustrin och läkemedelsmyndigheterna tagit fram följande definition av ett förfalskat läkemedel:

»Ett läkemedel som medvetet och bedrägligt är felmärkt med avseende på identitet och/eller ursprung. Både originalläkemedel och generika kan förfalskas. Förfalskade läkemedel kan vara produkter med korrekta eller felaktiga ingredienser, utan aktiva ingredienser, med otillräcklig mängd aktiva ingredienser eller med förfalskad förpackning.«

De preparat som omsätts på den illegala marknaden i västvärlden är i första hand narkotiska läkemedel och anabola steroider, men även andra läkemedel, främst livsstilsläkemedel som bantningspreparat och potenshöjande medel förekommer ofta. Åtskilligt härrör från insmuggling och illegal tillverkning, men även överförskrivning av läkare och förfalskade recept förekommer. Det sker stölder på apotek och på sjukhus, vid transporter och i hemmen. Olika s k Internetapotek är också ett växande problem.

Det vanligaste är att preparaten saknar angiven substans eller har för låg styrka – eller rent av innehåller andra substanser än den uppgivna. Inte så sällan avslöjas föroreningar i dessa läkemedel. Anabola steroider säljs i stor omfattning från Internetapoteken, en svensk webbplats benämns »Steroidakuten«. Andra vanliga preparat som säljs via Internet är efedrin, kodein, Viagra, Nolvadex och Proscar. Det är enligt »Lag om handel med läkemedel m m« förbjudet att sälja läkemedel på detta sätt, och påföljden kan bli upp till ett års fängelse, i grova fall (t ex vid yrkesmässig omfattning) två år.

Läkemedelsverket har ett omfattande nationellt och internationellt samarbete för att bekämpa olaga läkemedelshandling. LMV utför också analyser av misstänkta läkemedel, och i samarbete med polisen införskaffas prov från Internet. Ett 90-tal europeiska laboratorier

samarbetar i ett nätverk, och man har byggt upp en databas för att försöka kartlägga mönster i den illegala handlingen. Exempelvis har analyser visat att av 325 undersökta Viagrasubstanser var 92 förfalskade, 195 imitationer och endast 10 äkta!

Även medicintekniska produkter förfalskas eller förändras, några av de vanligast förfalskade produkterna är kondomer, glukosstickor och operationshandskar. Hittills är dock inga noterade på den svenska marknaden.

Sammanfattningsvis kan man säga att det idag är många instanser som arbetar med frågan, men att det finns brister i koordineringen mellan aktörerna. Här krävs bättre samordning mellan myndigheter som har i uppdrag att övervaka distribution och andra led i denna illegala handtering, inte minst avseende Internethandeln.

Läkarförbundet har i en nyligen genomförd översyn av det egna läkemedelspolitiska programmet tagit upp problemet med förfalskade läkemedel. Programmet ska inom kort skickas ut på remiss till de olika delföreningarna inom förbundet, och jag hoppas att detta ska engagera många medlemmar.

Läkarförbundet har en viktig uppgift i att bevaka frågan och informera medlemmarna och allmänheten om riskerna med förfalskade läkemedel och preparat som tagits hit via oseriösa leverantörer.

Apoteksmonopolet kommer att upphöra inom några år, vilket förbundet ställer sig positivt till. Det finns stor anledning för Läkarförbundet att i den pågående Apoteksutredningen verka för en säker distribution och försäljning av läkemedel. Misslyckas detta kan folkhälsan äventyras.

»Läkarförbundet har en viktig uppgift i att bevaka frågan och informera medlemmarna och allmänheten om riskerna med förfalskade läkemedel och preparat som tagits hit via oseriösa leverantörer.«

ANDERS DAHLQVIST
ordförande i
Läkarförbundets
läkemedelsråd,
ledamot i
centralstyrelsen

Primärvården – navet i framtidens sjukvård!

I ett pressmeddelande från Societystyrelsen med rubriken »Primärvården kan bli navet i framtidens sjukvård« konstateras att fler landsting väljer att arbeta med utökad primärvård, det vill säga närsjukvård.

Man har större fokus på patienten och kvaliteten. Att landstingen och regionerna satsar på primärvård låter lovande och är helt nödvändigt för att hela sjukvården ska fungera på ett bra sätt.

Men det finns fortfarande stora brister när det gäller tillgänglighet och läkarmedverkan i vården av äldre med stora medicinska behov. Och tyvärr

har heller inga framsteg gjorts vad gäller den andel av befolkningen som har en fast läkar-kontakt.

Läkarförbundet anser att första linjens sjukvård ska byggas ut – den skulle då kunna lösa de flesta av patienternas hälsoproblem. I flera år har landsting och regioner satsat för lite på primärvården, och därför är rubriken glädjande.

Men hur länge ska vi egentligen behöva vänta på den framtid då primärvården verkligen är navet i sjukvården?

Benny Ståhlberg
2:e vice ordförande
Läkarförbundet

Kontaktuppgifter Sveriges läkarförbund:
www.lakarforbundet.se, E-post: info@slf.se
Telefon: 08-790 33 00, Fax: 08-20 57 18
Postadress: Box 5610, 114 86 Stockholm
Besök: Villagatan 5, Stockholm